

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА

БЕОГРАД

Изабрани у Комисију за оцену магистарског рада, који је под насловом **АРСЕНИЈЕ IV ЈОВАНОВИЋ**, поднела Наташа Т. Перовић, студент – постдипломац на групи за историју (индекс бр. 2005-2/ИС), имамо част да поднесемо следећи

ИЗВЕШТАЈ

Наташа Т. Перовић је у свом магистарском раду истраживала и обрадила живот и делатност Арсенија IV Јовановића, који је био једна од најзначајнијих личности новије српске историје. Рођен је у Трговишту у Старом Влаху крајем XVII века и врло млад постао је архијереј – прво рашки митрополит, а потом архиепископ пећки и патријарх српски. И као митрополит и као патријарх значајно је допринео сређивању прилика у Српској патријаршији, која је у претходним аустро – турским ратовима (1683-1699. и 1716-1718) доживела тешка разарања и трпела последице због сужавања њеној јурисдикционог подручја, демографских промена и осиромашења српског становништва. Због тога је тешко подносила фискалне обавезе према држави. Захваљујући способностима и умешном ревновању Арсенија Јовановића, али и великом труду који је улагао у прикупљање *царске мирије*, време његовог старешинства (1724-1727) било је последњи период стабилности Српске патријаршије. Нови аустро-турски рат (1737-1739), током кога је био принуђен да пређе у Хабзбуршку монархију, поништио је у великој мери све што је он пре тога постигао, па је Српска патријаршија утонула у дубоку кризу, која је довела до њеног укидања. Са друге стране, преласком у крајеве под хабзбуршком влашћу, битно је допринео сређивању прилика у Карловачкој митрополији, успео да добије нову потврду српских привилегија, чије је важење било доведено у питање прописима цара Карла VI из 1727. и 1735. године. Испословао је и потврду поседовних права

сремских манастира и решио проблем великих дугова својих претходника, због којих су државне власти пред крај живота митрополита Вићентија Јовановића увеле контролу прихода и расхода Карловачко – београдске митрополије.

Магистарски рад Наташе Т. Перовић има укупно 229 страна и подељен је на неколико тематских целина, чији наслови, сами по себи, указују на проблеме који су у њима обрађени: *Легенда и чињенице: рођење, породица, школовање и замонашење* (стр.9-20), *Рашки митрополит* (стр. 21-33), *На патријаршијском престолу у Пећи, 1724-1737.* (стр.34-82), *Преломне године, 1737-1739.* (стр.83-144), *Старешина Карловачке митрополије* (145-206). Поред тога има краћи увод (стр. 1-8), закључак (207-213), попис коришћених извора и литературе (214-229), као и неколико вредних прилога – 3 табеле, 2 графикона и једну карту: *Зграде и посед Карловачке митрополије у Карловцима 1747. године.* Она је израђена на основу катастарког плана из исте године и омогућава потпуни увид у ширење митрополијског поседа у средишту Карловаца за време Арсенија Јовановића, чиме је одређен урбанистички развој овог насеља.

У првој и другој тематској целини, Наташа Т. Перовић је критички преиспитала изворе и понудила уверљиво решење питања времена његовог рођења, постављања на чело Рашке митрополије и избора за патријарха и реконструисала територијални развој Рашке митрополије у коју су укључене Будимљанска и Петровска епископија. У тематској целини *На патријаршијском престолу у Пећи (1724-1737)* Наташа Т. Перовић је истражила начин прикупљања и структуру патријархових прихода, његову делатност да учвршћивању српске црквене организације, дефинисала патријархова јурисдикциона подручја и анализирала његова права и обавезе. У четвртој целини, коју је насловила *Преломне године*, обрадила је улогу Арсенија Јовановића у ратним збивањима 1737-1739. године, његово постављање за привременог стрешину Срба на простору Хабзбуршке монархије, али и сеобе српског становништва током рата, јер се оне у традицији везују за патријархову личност. Последња целина посвећена је његовим напорима да га државне власту признају за духовног старешину Срба у Хабзбуршкој монархији, као и да потврде поседе сремских манастира и народне привилегије без ограничавајућих одредби. Поред тога, анализирала је његове покушаје да

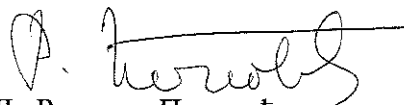
успостави нарушено јединство јерархије у Карловачкој митрополији и делатност на ублажавању могућих лоших последица подређивања Срема, Славоније и територија Потиске и Поморишке крајине у угарски управи систем. У посебним поглављима унутар ове целине обрадила је његову делатност на изградњи митрополијског двора и Карловцима и проблеме са којима се суочавао до краја живота. Кандидат се није ограничио само на приказивање делатности Арсенија Јовановића, већ је у свој рад унео низ података, већином из патријархових личних забележака и преписке, којима је приказала његову личност.

За писање свог магистарског рада Наташа Т Перовић је, поред објављених извора и релевантне литературе, користила и необјављена документа, која је пронашла у фондовима Архива САНУ у Београду, Архива САНУ у Сремским Карловцима, Музеја Српске православне цркве у Београду (Оставина Радослава Грујића) и рукописних збирки Патријаршијске и Универзитетске библиотеке у Београду. Захваљујући томе што је умешно користила и критички суочавала изворе, осветлила је једно слабо истражено поглавље наше прошлости. Овим радом она је, уједно, показала да је уме да користи изворе на старим језицима и да је овладала методологијим историјског истраживања и писања захтевнијих текстова. Имајући у виду све речено предлажемо да кандидат приступи усменој одбрани.

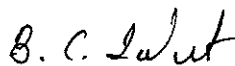
У Београду, 3. децембар 2012.

Др Радост Љушић, редовни професор
Филозофског факултета у Београду

Др Радомир Поповић, редовни професор
Богословског факултета у Београду

Др Војин С. Дабић, ванредни професор
Филозофског факултета у Београду,
ментор